

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ἽΟτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. Νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. Οὐ γὰρ ταῦτὰ πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερόν· πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· ἔκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττὰ (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινας)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθύς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς). ἽΟτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσῃ τὸν μετέχοντα μὴ βάνουσον. Βάνουσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν διάνοιαν.

Αριστοτέλους Πολιτικά Θ' 2.1 - 4

A. Από το κείμενο που σας δίνεται, να μεταφράσετε το απόσπασμα **«Νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται ... τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον»**

(Μονάδες 10)

B1. Ο Αριστοτέλης κάνει λόγο για την «ἐμποδῶν παιδεία». Ποιο ἦταν το περιεχόμενό της;

(Μονάδες 5)

B2. Γιατί οι υποστηρικτές της άποψης ότι η παιδεία πρέπει να στοχεύει στην αρετή, συμφωνοῦν μεταξύ τους, σχετικά με το ποιο πρέπει να εἶναι το διδακτικό αντικείμενο;

(Μονάδες 10)

B3. Ποια ἔργα ο Αριστοτέλης θεωρεῖ ότι καθιστοῦν τον ἄνθρωπο βάνουσο; Ποιες αρετές και γιατί ἔπρεπε να αναπτύσσει ἕνας ἐλεύθερος ἄνθρωπος;

(Μονάδες 15)

B4. Από ποιες ιδέες επηρεάστηκε ο Αριστοτέλης σχετικά με την ευδαιμονία και πῶς ὅρισε ο ἴδιος τὴν ἔννοια αὐτή;

(Μονάδες 10)

B5. Να γράψετε δυο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ἢ της νέας ἐλληνικῆς γλώσσας, απλές ἢ σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **φανερόν, ἀρετὴν, διηρημένων, μετέχοντα, ἐλευθέρων.**

(Μονάδες 10)

ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἄπας ὁ ἀνθρώπων βίος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κᾶν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κᾶν μικράν, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται. Τοῦτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινόν καὶ τεταγμένον καὶ ταυτό πᾶσιν. Ἡ μὲν φύσις, ἂν ἦ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται· διόπερ τοὺς τοιοῦτους ἐξαμαρτάνοντας εὐρήσετε. Οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον βούλονται καὶ τοῦτο ζητοῦσιν, καὶ ἐπειδᾶν εὐρεθῆ, κοινόν τοῦτο πρόσταγμ' ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ' ἐστὶ νόμος. Ὡς πάντας πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλά, καὶ μάλισθ' ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος εὐρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ' ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει.

(Δημοσθένους Κατ' Ἀριστογείτονος Α' 15 – 16)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

φύσις = ἡ ἀνθρώπινη φύσις, ὁ χαρακτήρας

ἄτακτος = ἀκαθόριστος

καὶ κατ' ἄνδρα ἴδιον τοῦ ἔχοντος = διαφορετικὴ στον κάθε ἄνθρωπο

ταυτό = τὸ ἴδιο

βούλομαι φαῦλα = ἔχω πονηρὲς ἐπιθυμίες

διόπερ = γι' αὐτὸ τὸ λόγο

πρόσταγμα = προσταγή

ἀποδείκνυμαι = ἀναδεικνύομαι

εὐρημα = ἐπιπόνηση

δόγμα = δοξασία, πίστη

φρόνιμος = λογικός

ἐπανόρθωμα = διόρθωση, ἀποκατάσταση

συνθήκη = συμφωνία

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- 1) **Να μεταφράσετε τὸ παραπάνω κείμενο.** (Μονάδες 20)
- 2) **Να προσδιορίσετε τὴ συντακτικὴ θέση τῶν παρακάτω λέξεων:** φύσει, τοῦ ἔχοντος, ἄτακτον, ἐξαμαρτάνοντας, καθ' ἣν (Μονάδες 5)
- 3) **ἂν ἦ πονηρά... βούλεται: Να αναγνωριστεῖ ὁ υποθετικὸς λόγος καὶ νὰ μετατραπεί στα ἄλλα εἶδη.** (Μονάδες 5)
- 4) **Να γράψετε τοὺς ζητούμενους τύπους γιὰ καθεμιὰ ἀπὸ τις λέξεις τοῦ κειμένου:**
 - **φύσις:** τὴ δοτικὴ πληθυντικοῦ
 - **τοιοῦτους:** τὴ γενικὴ ενικοῦ στο θηλυκὸ γένος
 - **τὸ δίκαιον:** τὴ γενικὴ πληθυντικοῦ θηλυκοῦ γένους
 - **πολλά:** τὴ δοτικὴ ενικοῦ ουδέτερου γένους στον υπερθετικὸ βαθμὸ
 - **εὐρημα:** τὴ δοτικὴ ενικοῦ
 - **διοικεῖται:** τὸ γ' πληθυντικὸ πρόσωπο οριστικῆς παρατατικοῦ στην ενεργητικὴ φωνή
 - **ἐστίν:** τὸ γ' πληθυντικὸ πρόσωπο οριστικῆς παρακειμένου
 - **βούλεται:** τὸ β' ενικὸ πρόσωπο οριστικῆς ενεστώτα
 - **ἀπεδείχθη:** τὸ γ' πληθυντικὸ πρόσωπο προστακτικῆς ενεστώτα στην ἴδια φωνή
 - **ζῆν:** τὸ α' ενικὸ πρόσωπο ευκτικῆς αορίστου β'

(Μονάδες 10)

Επιμέλεια: Παγούνης Σάκης – Πατσιάς Βασίλης –

Κωτίτσα Κατερίνα – Μωυσιάδου Ιωάννα – Ποργιαλίδου Νατάσα